

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

Celem projektu jest identyfikacja oraz analiza mechanizmów społeczno-ekonomicznych wpływających na skalę występowania zjawiska nierówności płci w sferze zawodowej. Zakresem przestrzennym badania są kraje wysoko rozwinięte, należące do Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD). Zakres czasowy autorskich badań empirycznych obejmuje lata 1990-2015, co wynika z dostępności danych statystycznych.

Badacze zajmujący się problematyką nierówności płci w sferze zawodowej [Bergmann 1974; Hartmann 1976; Krug 2003] utożsamiają je często z niedoskonałościami rynku pracy, które mają swoje źródło w jego instytucjonalnej strukturze. Z kolei z analiz prowadzonych przez S. Shulman'a [1992] czy A. Giddens'a [2005] wynika, iż nierówności płci w sferze zawodowej powinny być postrzegane jako błędne koło uwarunkowań historycznych oraz norm społeczno-kulturowych. Jeszcze inna perspektywa jest prezentowana przez organizacje międzynarodowe (Organizacja Narodów Zjednoczonych, OECD, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Unia Europejska), które nierówności płci w sferze zawodowej traktują jako wszelkiego rodzaju rozróżnienie, wyłączenie lub uprzywilejowanie w korzystaniu z podstawowych praw i wolności w dziedzinach życia gospodarczego, politycznego i społecznego. W ramach badań konieczne jest zatem przyjęcie jednoznacznej, operacyjnej definicji nierówności płci w sferze zawodowej w celu pomiaru tego zjawiska w ujęciu absolutnym (skala jego występowania w poszczególnych krajach) oraz relatywnym (zróznicowanie badanych krajów).

Zróznicowana sytuacja kobiet i mężczyzn w sferze zawodowej stanowi przedmiot zainteresowania nauk społecznych, w tym ekonomii, już od wielu dziesięcioleci. Prekursorem badań nad ekonomiczną pozycją kobiet był J. S. Mill, który zwracał uwagę na prawne ograniczenia w zakresie dostępu kobiet do nauki oraz pracy zarobkowej. Natomiast F. Edgeworth zauważył, że kobiety są „stłoczone” w nielicznych zawodach, przez co ich wynagrodzenia są niższe (ang. *crowding hypothesis*). W drugiej połowie XX wieku problem ekonomicznej sytuacji kobiet stał się przedmiotem powszechniejszego zainteresowania ekonomistów (G. S. Becker; L. Beneria), co było skutkiem działań na rzecz zwiększenia praw obywatelskich grup dotychczas dyskryminowanych, w tym kobiet oraz rosnącego udziału kobiet w zasobie pracy. Nowa perspektywa badań nad nierównościami płci w sferze zawodowej koncentruje się natomiast wokół czynników społeczno-kulturowych (T. Piketty; G. Therborn), na co szersze spojrzenie umożliwił dynamiczny rozwój badań socjologicznych w zakresie *gender studies*. Jak wskazuje analiza literatury przedmiotu, uzyskiwane dotychczas rezultaty są niekiedy rozbieżne, co utrudnia wyprowadzenie ogólnych wniosków dotyczących nierówności płci w sferze zawodowej. W szczególności brakuje nadal opracowań, które syntetyzowałyby wiedzę w zakresie jednoczesnego oddziaływania czynników ekonomicznych oraz społeczno-kulturowych na zjawisko nierówności płci w sferze zawodowej w państwach wysoko rozwiniętych.

Planowane badania mają przy tym istotne znaczenie nie tylko w sensie poznawczym, ale również aplikacyjnym. Ograniczanie bowiem nierówności płci w sferze zawodowej stało się celem wielu organizacji międzynarodowych m.in.: Organizacji Narodów Zjednoczonych, OECD, Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz Unii Europejskiej, do którego realizowania zobowiązała się już znaczna część krajów na świecie. Jak jednak wskazują raporty opracowywane przez te organizacje, stopień wdrożenia ratyfikowanych konwencji pozostaje w wielu krajach (także wysoko rozwiniętych) niedostateczny, co pozwala postawić pytanie o to jakie czynniki powodują, iż zadeklarowane cele realizowane są jedynie w ograniczonym stopniu. W niniejszym projekcie, dzięki identyfikacji determinant skali nierówności płci w sferze zawodowej oraz określeniu siły ich wpływu na omawiane zjawisko, potencjalnie możliwe będzie zaproponowanie skuteczniejszych rekomendacji dla polityki społeczno-gospodarczej państwa w tym zakresie. Co więcej, pytanie o przyczyny nierówności płci w sferze zawodowej jest istotne również dla ograniczania zjawiska nierówności płci w innych aspektach życia społecznego i gospodarczego.

Planowany projekt ma charakter teoretyczno-empiryczny. Spośród metod jakościowych wykorzystane zostaną: krytyczna analiza literatury i dokumentów organizacji międzynarodowych oraz wnioskowanie dedukcyjne. Spośród metod ilościowych zastosowane będą narzędzia statystyki opisowej, analiza skupień, analiza kanoniczna oraz czynnikowa. Oszacowane zostaną również ekonometryczne modele danych przekrojowych oraz modele danych panelowych (*fixed-effects*, *random-effects* oraz model Hausmana-Taylora).

Planowane efekty końcowe projektu obejmują:

- publikację artykułów naukowych w czasopiśmie o zasięgu krajowym oraz międzynarodowym;
- udział Wnioskodawczyni w krajowych oraz międzynarodowych konferencjach naukowych;
- stworzenie bazy danych dotyczącej nierówności płci w sferze zawodowej w krajach wysoko rozwiniętych (w języku angielskim) – baza będzie dostępna na stronie internetowej Katedry Makroekonomii i Badań nad Rozwojem Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz na portalu ResearchGate.